

M E R K U R I U S Z

2/ 2017 (rocz. XII)

PATRONI ROKU 2017

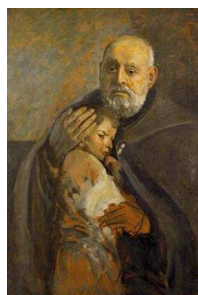
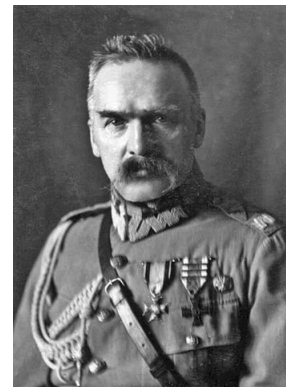
Sejm i senat podjęły uchwały ustanawiające rok 2017 rokiem rzeki Wisły, Josepha Conrada–Korzeniowskiego, Józefa Piłsudskiego, księdza Adama Chmielowskiego oraz Tadeusza Kościuszki.

Rok Rzeki Wisły ma uczcić 550. rocznicę pierwszego wolnego flisu na Wiśle. Jak zapisano w uchwale "Sejm RP oddaje hołd pokoleniom rodaków, którzy dzięki Wiśle i w oparciu o nią budowali tożsamość i potęgę państwa polskiego".

Ustanowienie roku 2017 Rokiem **Josepha Conrada-Korzeniowskiego** ma być formą uczczenia 160-lecia urodzin pisarza, autora takich powieści, jak "Jądro ciemności", "Lord Jim", "Smuga cienia" czy "Tajny agent".

Uczczenie marszałka **Józefa Piłsudskiego** ma związek z przypadającą w 2017 r. 150. rocznicą urodzin - jak zaznaczono w uchwale - "niezlomnego bojownika o wolność i niezawisłość Polaków".

W 2017 roku przypada także 130. rocznica przywdziania habitu przez Adama Chmielowskiego, św. brata Alberta. "Jego wielki talent oraz poświęcenie dla drugiego człowieka przyczyniły się do utrwalenia wśród Polaków najważniejszych postaw społecznych oraz dały im nadzieję na niepodległość i sprawiedliwość społeczną na kolejne dziesięciolecia" - podkreślono w uchwale.

W 2017 r. ma także miejsce 200. rocznica śmierci Tadeusza Kościuszki - Najwyższego Naczelnika Siły Zbrojnej Narodowej ogólnonarodowego powstania, zwanego insurekcją kościuszkowską, polskiego i amerykańskiego generała, "niezlomnego bojownika w walkach o niepodległość".

Senat Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia rok 2017 Rokiem Tadeusza Kościuszki, by naród polski oddał należny hołd pamięci swego bohatera, bohatera światowej sławy, a także by młodym pokoleniom wskazać przykład służby i poświęcenia dla Ojczyzny, i aby wzmocnić przez to kondycję duchową narodu – czytamy w uchwale.

Senat ustanowił również rok 2017 Rokiem Generała Józefa Hallera. Projekt tej uchwały został wniesiony przez senatora Jana Żaryna. Przypomina ona, że generał Haller (1873–1960) był jednym z najwybitniejszych polskich dowódców i polityków związanych z obozem narodowym i chrześcijańsko-demokratycznym.

Ogłoszenie roku 2017 Rokiem Generała Józefa Hallera pozwoli nie tylko

przybliżyć postać samego generała i jego najbliższych (Stanisława Hallera i Cezarego Hallera, oficerów Wojska Polskiego), ale także skupić uwagę Polaków na ważnych wydarzeniach i wyjątkowych organizacjach, zasłużonych w dziejach Polski, znanych z krzewienia polskości i patriotycznego ducha – mówi treść uchwały.

Z kolei Władysław Biegański był wybitnym lekarzem, badaczem, etykiem, społecznikiem. Zmarł 29 stycznia 1917 r. Uczynił z prowincjonalnego szpitala w Częstochowie ośrodek naukowy – „małą klinikę”, której dorobek porównywano z dorobkiem ośrodków uniwersyteckich. W ciągu 35 lat pracy w Częstochowie Biegański ogłosił drukiem 132 prace w dziedzinie medycyny i filozofii. Był prekursorem kilku dziedzin medycyny, w tym neurologii, kardiologii, ortopedii. Popularyzował oświatę sanitarną, w szczególności zasady higieny, wygłaszając liczne odczyty.

Senat pragnie uhonorować również Władysława Raczkiewicza, jednego z najważniejszych polityków pierwszej połowy XX wieku. 6 czerwca 2017 r. upływa siedemdziesiąt lat od jego śmierci.

Postrzegany był jako państwowiec. Jednak najważniejszy urząd, prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie, przyszło mu zajmować w tragicznym dla Polski okresie II wojny światowej i pierwszych lat powojennych. Jedną z przyczyn nominowania go na stanowisko prezydenta były jego bardzo dobre kontakty z Polonią, zapoczątkowane w okresie pełnienia funkcji marszałka

Senatu, izby parlamentu sprawującej opiekę nad Polonią – napisali senatorowie. Ich zdaniem, w tych

niełatwym okresie Raczkiewicz był dla Polaków w kraju i za granicą symbolem trwania państwowości polskiej. Senat zwraca się do uczelni, szkół, organizacji społecznych i mediów o popularyzację Roku Władysława Raczkiewicza. „Niech jego niezłomna praca dla Polski w okresie pokoju i wojny, zdolność do podejmowania największych wyzwań staną się wzorem dla przyszłych i obecnych urzędników i polityków oraz wszystkich pracujących na rzecz dobra wspólnego” – czytamy m.in. w uchwale.

Rok 2017 będzie także rokiem Koronacji Matki Bożej Częstochowskiej, Królowej Korony Polskiej.

Senatorowie wyrazili także przekonanie, że przywołanie koronacji Matki Bożej Częstochowskiej z roku 1717 i ustanowienie z tej okazji roku 2017 Rokiem Koronacji Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej - Królowej

Korony Polskiej - „będzie znaczącym wkładem w propagowanie patriotycznej i religijnej tradycji Rzeczypospolitej, będzie lekcją polskiego dziedzictwa, w szczególności dla młodego pokolenia”.

Z własnego podwórka

NASZ KLUBOWY KARNAWAŁ JEST CORAZ BARDZIEJ ROZPOZNAWALNY!

W ostatni czwartek stycznia odbyło się spotkanie karnawałowe członków Klubu Polskiego (i nie tylko ich!). Dzięki naszemu niezawodnemu „mistrzowi” w organizowaniu towarzyskich spotkań - panu Kazimierzowi Towarnickiemu - i tym razem nikt z przybyłych nie żałował swojego uczestnictwa w imprezie. Oprócz członków Klubu gościliśmy również grupkę naszych sympatyków, w tym konsula Ambasady RP w Pradze Kamila Adamczewskiego z małżonką. Po krótkim, ale serdecznym przywitaniu obecnych przez prezesa Michała Chrzastowskiego, prowadzenia wieczoru ujął się pan Kazimierz. Zaczęliśmy od wspólnego tańczenia salsa (podstawowych kroków tego tańca nauczyliśmy się już na ubiegłorocznej zabawie).

Następnie komisja w składzie: Elżbieta Grosseová i Edward Kapias ogłosiła wyniki konkursu na najciekawsze maski. Pierwsze miejsce zajęła doskonale prezentująca się w roli dystyngowanej damy dworu Agnieszka, przybyła na zabawę wraz ze swoją babcią Halinką Bukovską. Z dorosłych zostali wyróżnieni: za kostiumy - Małgosia Nováková (bardzo zapracowana, sumienna sprzątaczką) i Zdenka Adamiecová (nie do rozpoznania w roli starego dziadka) oraz za ciekawe maski - Teresa Šišma i nasz gość pan Sniherov. Śpiew, muzyka i kulinarne show w wykonaniu pana Kazia były przyjęte oklaskami. Do programu włączyły się również ze swoimi pięknymi głosami panie Ania Nachman, Izabella Bałon i Ola Dąbrowa. Ich występ zachęcił również wielu innych osób do zaprezentowania się przed mikrofonem. Solowe i zespołowe śpiewy znanych polskich pieśni były przyjmowane z aplauzem, a dobry humor i chęć do wspólnego śpiewania nie opuściły nas do późnych godzin wieczornych. Szkoda jedynie, że panująca w Pradze grypa uniemożliwiła wielu osobom przyjscie na spotkanie i osobiste przekonanie się o tym, że nasi Klubowicze umieją się doskonale bawić.

Krystyna Olaszek-Kotýnek

* * *

KLUB POLSKI W PRADZE PRZEDSTAWIŁ WYSTAWĘ O SIENKIEWICZU

Henryk Adam Aleksander Pius Sienkiewicz herbu Oszyk, pseudonim „Litwos”

Instytut Polski w Pradze wraz z Muzeum Narodowym w Kielcach przygotował wystawę „**Sienkiewicz 1846 – 1916 – 2016. Pierwszy polski laureat Nagrody Nobla za literaturę i jego czeska publiczność**”. Wystawa była przedstawiona w listopadzie ubiegłego roku w Pradze w siedzibie Czeskiej Akademii Nauk, a następnie w kilku innych miastach. Obecnie, dzięki inicjatywie Klubu Polskiego w Pradze jest do obejrzenia w galerii Domu Mniejszości Narodowych. We wtorek 14 lutego odbył się wernisaż wystawy, na którym, po przywitaniu gości przez prezesa Klubu Michała Chrzóstowskiego, dyrektor Instytutu Polskiego Maciej Ruczaj opowiedział o powstaniu

Herb Oszyk	
Rodzina	Sienkiewiczowie
Ojciec	Józef Sienkiewicz
Matka	Stefania Cieciszowska
Żona	Maria Szetkiewiczówna Maria Wołodkowiczówna Maria Babska
Dzieci	Henryk Józef Sienkiewicz Jadwiga Sienkiewicz

wystawy, a historyk Roman Baron przypomniał bliskie kontakty polskiego noblisty z Czechami. Wystawa, jak powiedział Maciej Ruczaj, nie miała na celu przedstawić całokształt twórczości Sienkiewicza, ale uzmysłowić zwiedzającym, przede wszystkim Czechom, jak silne były więzy łączące pisarza z ich krajem.

Wystawa składa się z dziesięciu tablic. Każda z nich przedstawia dokumenty i fotografie dotyczące poszczególnych wydarzeń w życiu Sienkiewicza, związanych z Czechami i kulturą czeską. Napisy na tablicach w języku czeskim charakteryzują te poszczególne wydarzenia.

Tablica I - „Vtělil do sebe ducha národa“

Tekst umieszczony na tej tablicy podkreśla ogromny wpływ twórczości Sienkiewicza na myślenie ówczesnych Polaków.

Przedstawione są tu też piękne ryciny do trylogii oraz fotografia zameczku w Oblęgorku – posiadłości ofiarowanej Sienkiewiczowi przez naród polski.

Tablica II - „Harry Potter přelomu XIX. i XX. století“

Ogromna popularność, jaką na świecie uzyskała twórczość Sienkiewicza nie miała oparcia w środkach masowego przekazu – takich, jakie dzisiaj istnieją. Najpopularniejsze dzieło pisarza, „Quo vadis”, zostało przetłumaczone do ponad 40 języków. W uznaniu dla jego twórcy papież Leon XIII udzielił Henrykowi Sienkiewiczowi z okazji pięćdziesiątych urodzin osobistego błogosławieństwa. Trylogią i Krzyżakami zachwycał się między innymi ówczesny wiceprezydent Stanów Zjednoczonych Theodor Roosevelt. W liście z 19 listopada 1900 r., po zakończeniu kampanii prezydenckiej napisał w liście do Jeremiath Curtina (tłumacza książek pisarzy polskich na język angielski): „Teraz, gdy kampania dobiegła końca muszę ci powiedzieć, że podczas jej trwania radowałem się mogąc znaleźć pociechę przy lekturze wielkich powieści Sienkiewicza w twoim wspaniałym tłumaczeniu. Gdybyś pisał do niego, chciałbym, żebyś mu powiedział, jak wiele otuchy przyniosły kandydatowi na wiceprezydenta w samym środku niezmiernie aktywnej kampanii; powiedz mu także, że podczas wojny hiszpańskiej miałem regiment ludzi, którzy znaleźliby uznanie nawet towarzyszy Zagłoby”.

Mark Twain napisał o Sienkiewiczowi: „Jestem w nim zakochany. Mam młode serce w starym ciele i kiedy czytam jego wspaniałe epepeje, ciągle mi tłucze z zachwyty”.

Tablica III – „Tvrдили, že je mrtvé...“

Sienkiewicz, gorący patriota, ciężko przeżywał okupację Polski przez zaborców i starał się wszechstronnie pomagać prześladowanym Polakom. W otwartych listach publikowanych w czasopiśmie w różnych krajach starał się upowszechnić wiedzę o losach Polaków w okupowanym Kraju. W liście otwartym do cesarza Fryderyka Wilhelma stanął w obronie polskich dzieci w zaborze pruskim, karanych za modlenie się w języku polskim. Starał się również pomagać potrzebującym - dużą część swojego majątku ofiarował na cele charytatywne.

Tablica IV - „Do češtiny je převedeno každé slovo“

W Czechach książki Sienkiewicza zyskały olbrzymią popularność. Największym zainteresowaniem cieszyła się powieść *Quo vadis*, która w latach 1896 – 1958 wyszła w Czechach 19 razy i to w 6 różnych tłumaczeniach. Dużym zainteresowaniem cieszyły się również powieści *Krzyżacy* oraz *Trylogia*. W 1927 roku rozpoczęto z wydawaniem zbioru utworów Sienkiewicza – całkiem wyszło 21 tomów jego dzieł.

Tablica V - „Kritika, překladaatele, ilustrátoři“

Wspominani są tutaj czescy tłumacze i ilustratorzy książek Sienkiewicza - między innymi Josef Bečka i Celestyn Frič oraz malarz Věnceslav Černý – ilustrator powieści *Krzyżacy* i *Pan Wołodyjowski*. Sienkiewicza bardzo wysoko cenili również czescy krytycy literaccy i historycy - profesor języka polskiego i literatury na Wydziale Filozofii Uniwersytetu Karola opracował studium porównawcze poświęcone autorowi *Trylogii*. W pięćdziesiątą rocznicę śmierci Henryka Sienkiewicza brał też udział w uroczystym posiedzeniu naukowym Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.

Tablica VI – „Oblak i chaloupka“

Henryk Sienkiewicz podczas pobytu w Pradze spotkał się przelotnie z czołowym poetą czeskim i tłumaczem – Jaroslavem Vrchlickim. To bardzo krótkie i zdawałoby się mało znaczące spotkanie zaowocowało po dwóch latach wierszem Vrchlickiego poświęconym Sienkiewiczowi – Dwoiste pragnienie. W wierszu tym poeta porównuje Sienkiewicza do chmury niesionej wiatrem po szerokim niebie, podczas kiedy on sam jest, jak ta chałupka czeska, patrząca przez swoje okienka na stale ten sam horyzont.

Tablica VII - „Do českých zemí na lov a do lázni“.

Sienkiewicz kilkakrotnie przyjeżdżał na leczenie do Karlovych Varów oraz do Tatr. Kilkakrotnie przebywał również we Vranovie nad Dyji – w posiadłości należącej wówczas do polskiego rodu Stadnickich. Tutaj napisał w 1890 roku powieść *Bez dogmatu*.

Tablica VIII - „Sienkiewiczovi velvyslanci v Praze“

Sienkiewicz w artykułach do *Gazety Polskiej* pisał o zainteresowaniu Czechów polską literaturą. Wspominał polonofila Eduarda Jelínka, z którym się spotykał w Warszawie i o którym wyrażał się, jako o ambasadorowi Polski w Pradze. Z inicjatywy Henryka Sienkiewicza, w 1899 roku, w rok po śmierci Jelínka, została wmurowana tablica pamiątkowa na tak zwanej Jelínkovej skale w Dolinie Strážyskiej. Kontynuatorem wizji Jelínka czesko-polskiej wzajemności był jego przyjaciel Adolf Černý, redaktor czasopisma *Slovanský přehled*. Sienkiewicz był wiernym czytelnikiem tego czasopisma.

Tablica IX - „Na Slovanském Parnasu“

Sienkiewicz był uznawany przez kręgi kulturalne w Czechach. Porównywano go z czeskim autorem powieści historycznych Aloisem Jiraskiem. Nad trumną Sienkiewicza podczas uroczystości żałobnej w Pradze minister kultury Markovič powiedział: „I my rozumiemy siłę zachęty, jaką naród w ciężkich okresach czerpie ze źródła życiodajnego twórczości wielkich pisarzy, przecież na Parnasie Słowiańskim stoi zaraz obok Sienkiewicza nasz Alois Jirásek“. W 1900 roku Sienkiewicz został wyróżniony przez czeskie środowisko naukowe – Czeska Akademia Nauk, Piśmiennictwa i Sztuk imieniem Cesarza Franciszka Józefa w Pradze mianowała go swoim członkiem zagranicznym.

Tablica X - „Autorovi Quo vadis na věnci od TGM“

Po śmierci Sienkiewicza w 1916 roku w szwajcarskim mieście Vevey odbyła się w Pradze w kościele świętej Urszuli msza żałobna z udziałem literatów, dziennikarzy i studentów. Osiem lat później zwłoki sławnego Polaka zostały przewiezione z Vevey do Polski. Podczas przejazdu pociągu ze zwłokami przez Czechy na wielu stacjach witały pociąg tłumy z białoczerwonymi chorągiewkami, grano hymn Polski i pieśni *Boże coś Polskę* oraz *Z dymem pożarów*. W Pradze w Panteonie odbyła się uroczystość z udziałem premiera Antonina Švehly. Wieniec z napisem: „Autorowi Quo vadis“ posłał prezydent Tomasz Garrigue Masaryk.

Na tablicy umieszczono kilka interesujących dokumentów i fotografii z uroczystości żałobnych w Czechach i następnie w Polsce. Znajduje się tutaj kopia artykułu, jaki 25. 10. 1924 r. został

umieszczony na stronie tytułowej Národních listů – „Československý národ u Sienkiewiczovy rakve“. Jest też kopia legitymacji wstępu na uroczystości pożegnalne do Panteonu i na dworzec przy przyjeździe i odjeździe trumny z ciałem Sienkiewicza, wystawiona na nazwisko jego syna. Wystawa, pomimo małych rozmiarów jest interesująca i przypomina dzisiejszym mieszkańcom Czech tę dawniej tak bardzo tutaj popularną postać pierwszego słowiańskiego laureata nagrody Nobla.

Krystyna Olaszek-Kotynek

* * *

WITAM ZAINTERESOWANYCH,

upłynęło już sporo czasu kiedy ukazał się ostatni Kurier praski, gdzie wrzucałam swoje kulinarne trzy grosze. Pozwolę sobie od czasu do czasu zaproponować coś z jedzonek i w Merkuriuszu. Ostatnio wróciłam do przepisów prostych i szybkich. Mój syn Jacek twierdzi, że to był ktoś super, kto to wymyślił.

No to spróbujmy.

Obiad: krupniczek ; kluseczki leniwe; moja sałatka.

Krupnik, bardzo prosty, najlepszy dla mnie na wieprzowych żeberkach, marchew, pietruszka, seler, cebula, ziemniaczki, kasza jęczmienna, pieprz cały, ziele angielskie, listek bobkowy, sól, koperek, pietruszka.

Podgotować żeberka z solą, pieprzem, zielem angielskim, liściem laurowym.

Pokroić warzywa i ziemniaczki w kostkę. Żeberka jak będą miękkie wyjąć, wrzucić warzywa, ziemniaki i opłukaną kaszę jęczmienną. Po ugotowaniu dodać obrane z żeberek mięsko, dosmakować solą, wrzucić koperek lub pietruszkę i gotowy krupnik.

Kluski leniwe, proste i szybkie.

Potrzebujemy 500 g białego sera, około 140 g mąki pszennej, 2 jajka, sól.

Do sera dodajemy mąkę, jajka, sól. Zagniatamy ciasto i formujemy wałeczki, które następnie kroimy na małe romby. Kluski wrzucamy na osolony wrzątek. Po wypłynięciu na powierzchnię jeszcze chwilę gotujemy.

Wyjmujemy na talerz, posypujemy tartą bułką, polewamy masłem, posypujemy cukrem.

Dobre są również podsmażone na masełku z cukrem i tartą bułką.

Moja sałatka: jeden obrany burak czerwony, 3-4 jabłka starte ze skórą na tarce o dużych oczkach. Większa marchew, kawałek selera, starte na tarce o średnich oczkach. Sos do sałatki zrobiłam ze 4 łyżek białego jogurtu, 1 łyżki majonezu, dosmakowałam solą, pieprzem, cukrem.

Wmieszać do sałatki, dodać garść orzechów włoskich posiekanych na grubo. Dosmakować solą, pieprzem, cukrem.

Jak sami poznacie jest to proste, smaczne, szybkie jedzonko. Życzę wszystkim smacznego.

Halina Bukowska

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ JĘZYKA OJCZYSTEGO

21 lutego został ustanowiony przez UNESCO Międzynarodowym Dniem Języka Ojczystego. W nietypowy sposób świętowała m.in. Biblioteka Śląska w Katowicach, która podobnie jak w ubiegłych latach proponuje czytelnikom zabawę językową.

Według UNESCO niemal połowa z 6 tys. języków świata jest zagrożona zanikiem w ciągu 2-3 pokoleń. Od 1950 r. zanikło zaś aż 250 języków. Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego ma w założeniu pomóc w ochronie różnorodności językowej jako dziedzictwa kulturowego. Działania na rzecz poprawnego posługiwania się językiem polskim podejmuje również Biblioteka Śląska, która zwraca tym razem uwagę, iż coraz bardziej panoszy się wokół nas zjawisko częściej gadaniny.

Wodolejstwo, bicie piany, tere-fere i paplanina to tylko niektóre synonimy odnoszące się do wyrażenia „wata słowna” – mowy pozbawionej sensu. Niestety słyszymy ją w wypowiedziach polityków, w mediach i mowie potocznej. – Czy jest szansa, by wyeliminować pustosłowie z naszego języka? – pytają katowiccy bibliotekarze i proponują czytelnikom zabawę polegającą na wymyśleniu zdania w dwóch wersjach – poprawnej językowo i w formie nic niemówiącej „waty słownej”. – Czy czytelnikom uda się zastąpić precyzyjną formą rozbudowane, pozbawione sensu zdanie, będące przykładem paplaniny – zastanawiają się organizatorzy przedsięwzięcia?

Do 27 lutego mieszkańcy regionu mogą zgłaszać swoje propozycje. Należy je przesyłać drogą elektroniczną na adres konkurs@bs.katowice.pl. Najciekawsze zostaną zamieszczone na stronie www.bs.katowice.pl. Autorzy najlepszych pomysłów otrzymają też nagrody książkowe oraz tytuł Lubownika Języka Ojczystego.

* * *

Bibliotheca Tessinensis

"Bibliotheca Tessinensis" jest wydawniczą serią źródłową, mającą na celu upowszechnianie nieznanych lub trudnodostępnych źródeł historycznych odnoszących się do przeszłości Śląska Cieszyńskiego, od średniowiecza po czasy najnowsze, a ponadto źródeł o znaczeniu uniwersalnym, przechowywanych na terenie Śląska Cieszyńskiego i stanowiących trwały składnik dziedzictwa piśmienniczego regionu.

"Bibliotheca Tessinensis" ukazuje się od 2004 r., w dwóch podseriach, z których jedną - zatytułowaną "Series Polonica" - wydaje Książnica Cieszyńska, a drugą - zatytułowaną "Series Bohemica" - Ośrodek Dokumentacyjny Kongresu Polaków w Republice Czeskiej.

Kolejne tomy poszczególnych podserii, ukazujące się niezależnie od siebie, stosownie do organizacyjnych i finansowych możliwości wydawców, przygotowywane są do druku według wspólnej instrukcji wydawniczej, zachowując ujednolicony układ typograficzny, podobną szatę graficzną oraz ciągłą numerację w ramach całej serii.

Z A P R A S Z A M Y

W sobotę, 25 lutego br. sekcja Klubu Polskiego w Lysé n. Ł. zaprasza na karnawał,

początek godz. 16, miejsce ul. ČSA 29, Lysá n. Ł.

Następne spotkanie Klubu Polskiego w Pradze

odbędzie się w czwartek, 30 marca o godzinie 17,

w DMN, Vocolova 3, Praga 2

Redakcja: Władysław Adamiec

Na internetowych stronach Klubu Polskiego są umieszczone wszystkie numery Merkuriusza Klubu Polskiego w formacie PDF. Można z nich korzystać i pobierać.

Merkuriusz Klubu Polskiego rocz. 12/2017
Projekt współfinansowany w ramach
sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej
Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą